

סילבוס קורס: מבוא לטיפול פליאטיבי An Introduction to Palliative Care

מרצה: ד"ר רוני צבר, מנהל רפואי, צבר רפואה

הקורס יתקיים בימי ד' בין השעות 10:15-11:45

רקע:

הטיפול באדם הנוטה למות, הינו חוויה מורכבת עבור מרבית אנשי המקצוע ודורשת התמקצעות רב מימדית ספציפית. קורס זה נועד לחשוף את התלמיד למהות הטיפול הפליאטיבי ולהעניק לו כלים מקצועיים למתן מענה לבני אדם המתמודדים עם מחלה מאיימת חיים.

תכנית הקורס:

1. תאריך: 30/10/2019 שעה: 10:15-11:45	
<ul style="list-style-type: none"> An In-Depth Look at Palliative Care: philosophy; ideology; principles: the interdisciplinary approach; respecting choices: family and patient centered care 	<p>מבוא לרפואה פליאטיבית: פילוסופיה, אידאולוגיה ועקרונות הטיפול הפליאטיבי: הגישה האינטרדיסציפלינרית: כיבוד בחירות והעדפות אישיות: טיפול ממוקד משפחה ומטופל.</p>
2. תאריך: 06/11/2019 שעה: 10:15-11:45	
<ul style="list-style-type: none"> End of life care: managing symptoms and minimizing suffering for both patients and families, during the last days and hours 	<p>טיפול בסוף החיים: איזון תסמינים והקלה מירבית על סבל ואי נוחות, של מטופלים וסביבתם הקרובה, בימים ושעות אחרונות</p>
3. תאריך: 13/11/2019 שעה: 10:15-11:45	
<ul style="list-style-type: none"> Pain Management: <ul style="list-style-type: none"> Comprehensive Pain Assessment Matching the Drug Class to the Pain and the patient Prescribing an Opioid: Patient Factors that Influence Prescribing Decisions Naïve non naïve patients: <ul style="list-style-type: none"> long acting short acting Roo's; Side effects and more 	<p>ניהול כאב:</p> <ul style="list-style-type: none"> אומדן כאב מקיף התאמת סוג התרופה למטופל רישום אופיואיד: מהם גורמי המטופל המשפיעים על בחירת האופיואיד מטופלים נאיביים לאופיואידים ושאינם נאיביים לאופיואידים. טווחים שונים של אופיואידים מטרת שימוש. תופעות לוואי ועוד.
4. תאריך: 20/11/2019 הכנס השנתי של האיגוד לרפואה פליאטיבית וארגון תמיכה. מומלץ מאוד שכל הסטודנטים יגיעו לכינוס. לא יהיה שיעור באותו יום	

5. תאריך: 27/11/2019 שעה: 10:15-11:45. מרצה אורחת – גברת מורן וויס, עו"ס	
<ul style="list-style-type: none"> • Communication skills: Interdisciplinary approach <ul style="list-style-type: none"> ▪ Conducting a family meeting ▪ Delivering serious news ▪ Discussing prognosis and Clarifying goals of care ▪ Preventing Crises Through Whole Patient Care ▪ Care Coordination ▪ Needs assessment ▪ Supporting the Family Caregiver: ○ The Burden of Serious Illness 	<p>מיומנויות תקשורת: הגישה אינטרדיסציפלינרית. "אינני רוצה שהיא תחשוב שאני נוטשת אותה"</p> <ul style="list-style-type: none"> • איך מנהלים מפגש משפחתי • מסירת בשורה מרה • שיחה אודות הפרוגנוזה והבהרת המטרות הטיפוליות מניעת משברים דרך הטיפול הכוללני • תאום טיפול • אומדן צרכים • עומס מטפלים/ עיקריים/ משפחה/ אחרים
6. תאריך: 04/12/2019 שעה: 10:15-11:45	
<ul style="list-style-type: none"> • Pain Management: Putting it All Together <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matching the Drug Class to the Pain and the patient ▪ Prescribing an Opioid: Patient Factors that Influence Prescribing Decisions ▪ Long Acting - Short Acting - Roo's ▪ Psychosocial/ Spiritual Support ▪ Patient and Family/Caregiver Education • Practicum: Practicing opioid conversions 	<p>ניהול כאב: איך מחברים הכל יחד</p>
7. תאריך: 11/12/2019 שעה: 10:15-11:45	
<ul style="list-style-type: none"> • Clinical symptom management: <ul style="list-style-type: none"> ▪ GI Tract: upper and lower ▪ Depression and anxiety 	<p>ניהול קליני תסמינים</p> <ul style="list-style-type: none"> • מערכת עיכול • דיכאון וחרדה
8. תאריך: 18/12/2019 שעה: 10:15-11:45	
<ul style="list-style-type: none"> • Clinical symptom management: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Confusion delirium ▪ Asthenia ▪ Sleep disturbances ▪ Cachexia Appetite and in between ▪ Skin: pruritis/ malignancies and pressure sores dyspnea 	<p>ניהול קליני תסמינים</p> <ul style="list-style-type: none"> • בלבול ודיליריום • תשישות • הפרעות בשינה • כחקציה ותאבון • עור: גרד פצעים ממאירים ופצעי לחץ
9. תאריך: 25/12/2019 שעה: 10:15-11:45 אין לימודים	

10. תאריך: 01/01/2020 שעה: 10:15-11:45	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Non oncology palliative care patients: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Organ failure ▪ Neurological disease conditions ▪ Alzheimer/ dementia/ frailty ▪ Serious illnesses and multiple co morbidities ▪ Palliative care in the last days and hours <ul style="list-style-type: none"> ▪ Palliative Sedation 	טיפול פליאטיבי למטופלים שאינם חולים אונקולוגיים שונה דומה <ul style="list-style-type: none"> • כשל איברים • חולים עם דמנציה ועוד טיפול סוף החיים שעות וימים אחרונים דציה פליאטיבית
11. תאריך: 08/01/2020 שעה: 10:15-11:45 מרצה אורח: מר עידן שפירא, עו"ס וגרנטולוג	
<ul style="list-style-type: none"> • Building resilience for palliative care teams: <ul style="list-style-type: none"> • burnout prevention individual and interdisciplinary approaches 	בנית חוסן לצוותים בטיפול פליאטיבי: <ul style="list-style-type: none"> • מניעת שחיקה ברמה האישית וברמה הצוותית
12. תאריך: 15/01/2020 שעה: 10:15-11:45 מרצה אורח: גברת גלניס כץ, אחות	
<ul style="list-style-type: none"> • Nursing: Assessment and Care Planning in Palliative care 	אומדן סיעודי בטיפול פליאטיבי ובנית תוכנית טיפול ממוקד מטופל/ משפחה/ מטופלים עיקריים ואחרים
13. תאריך: 22/01/2020 שעה: 10:15-11:45	
<ul style="list-style-type: none"> • Case Studies: "Total Pain" an Analysis and Discussion 	הצגת מקרים: בהיבט התפישה של טיפול כוללי (Total Pain, ניתוח ושיח)
סיום סמסטר 28/01/2020	

1. מהו הטיפול הפליאטיבי:

א. פילוסופיה:

שיפור איכות ונוחות החיים, מתן כלים להתמודדות עם מגוון רחב של סימפטומים תוך שילוב היבטים פיזיים, חברתיים רגשיים ורוחניים

ב. אידיאולוגיה:

- ב.1. התחייבות ללמד סטודנטים ואנשי מקצוע בתחום הרפואה
- ב.2. העלאת המודעות בקרב אנשי מקצוע בתחום הבריאות והציבור
- ב.3. תפקיד קריטי עבור מטופלים ובני משפחתם אשר מבינים את מצבם הרפואי - מטרת הטיפול ותהליך קבלת ההחלטות

ג. עקרונות:

- ג.1. מתייחס למוות כאל תהליך טבעי, בלתי נפרד מהחיים.
- ג.2. לא ממנה ולא דוחה את המוות
- ג.3. מציע מערכת תמיכה המסייעת למטופל לחיות באופן פעיל ככל האפשר עד למוות
- ג.4. מציע מערכת תמיכה המסייעת למשפחת המטופלים ו/או לאחרים משמעותיים להתמודד במהלך מחלה ושכול

ד. הגישה הבינתחומית:

הגדרה: "קבוצה של אנשי מקצוע מתחומי הבריאות השונים העובדים בצורה מתואמת למען מטרה משותפת של חולים, בני משפחה ו/או אחרים משמעותיים.

ה. **בחירות והעדפות אישיות:**

חשיבות תהליך איתור הצרכים, העדפות והבחירות של המטופלים ובני משפחותיהם בהקשר של מחלה מאיימת חיים

ו. **טיפול ממוקד מטופל ומשפחה:**

1. המטופל ומשפחתו כמכלול
2. היבטים פיזיים, חברתיים רגשיים ורוחניים של טיפול

2. **טיפול בסוף החיים:**

- א. למה זה חשוב?
- ב. מהן הסוגיות היחודיות לשלב זה של הטיפול?
- ג. מה השאלות הנפוצות ביותר שמטופלים ומשפחות מעלים?
- ד. תסמינים אופייניים לשלב סוף החיים
- ה. טיפול בראייה רחבה ורב מקצועית

3. **שיפור איכות ונוחות החיים באמצעות ניהול נכון, בטוח ומותאם של תסמינים**

- א. במידת האפשר - מניעת מצבים משברים עבור חולים במחלה מאיימת חיים
- ב. תסמינים בלתי מאוזנים כגורמים לסבל ולמצבי משבר העשויים להוביל לאשפוזים לא מחוייבים בבתי חולים.
- ג. כלים להערכה וניהול נכון של מקורות מצוקה נפוצים: בחילה, עצירות, הפרעה, דיכאון וחרדה.
- ד. כאב: תופעת לוואי חשובה מאוד של מחלות קשות רבות

4. **הערכת כאב מקיפה**

- א. הגדרת כאב ועקרונות ניהול וטיפול בכאב
- ב. כלי הערכה אוניברסליים
- ג. הערכת כאב מקיפה ודירוג עוצמת הכאב
- ד. טיפול בכאב בקרב חולים נאיבים לאופיואידים
- ה. התחלת טיפול בכאב באמצעות אופיואידים קצרי טווח בקרב חולים נאיבים
- ו. טיפול בכאב אצל חולה "אופיואיד"
- ז. טיפול רציף ומתמשך
- ח. ניהול תופעות לוואי של אופיואידים
- ט. טיפול בכאבים נירופתיים

5. **טיפול בכאב: לשים את הכל יחד**

- א. התאמת התרופות לכאב ולחולה
- ב. רישום אופיואיד: מאפייני המטופל העשויים להשפיע על החלטות הרופא
- ג. טווח קצר – טווח ארוך
- ד. תמיכה פסיכו-חברתית ורוחנית
- ה. הכשרת המטופל וסביבתו המשמעותית – בני משפחה/מטפל עיקרי

6. כישורי תקשורת:

א. גישה בין – תחומית

- א.1. ניהול פגישה משפחתית
- א.2. משירת בשורה מרה
- א.3. דיון בפרוגנוזה והבהרת יעדי הטיפול

ב. מניעת משברים באמצעות טיפול הוליסטי

- ב.1. תיאום טיפול
- ב.2. הערכת צרכים
- ב.3. תמיכה במטפלת המשפחתית: שחיקה ותשישות

7. טיפול פליאטיבי בחולים לא אונקולוגים

- א. מחלות אי ספיקה
- ב. מחלות נירולוגיות
- ג. אלצהיימר/דמנציה/שביריות
- ד. מחלות קשות ותחלואות מרובות

8. טיפול בסימפטומים קליניים:

- א. מערכת העיכול
- א.1. עליונה: בחילה ררית, צרבות, הקאות, שיהוק
- א.2. תחתונה: שלשול, עצירות
- ב. מיימת בטנית
- ג. דיכאון

9. טיפול בסימפטומים קליניים:

- א. בלבול, הזיות
- ב. חולשה
- ג. הפרעות שינה
- ד. כחקציה, תיאבון ומה שביניהם
- ה. עור: גרד, פצעים ממאירים ופצעי לחץ
- ו. קשיי נשימה ושיעול

10. טיפול פליאטיבי בימים ובשעות האחרונות

- א. הערכות מקדימה -
- ב. סדציה פליאטיבית

11. בניית חוסן לצוותי טיפול פליאטיבי: מניעת שחיקה גישות אינדיבידואליות ובינמקצועיות

12. סיעוד: הערכה ותכנון טיפול בטיפול פליאטיבי

תהליך הסיעוד:

- א. הערכה: איסוף נתונים
- ב. אבחון סיעודי: מהן הבעיות שזוהו
- ג. תכנון: ניהול טיפול מותאם בעיה
- ד. יישום: מימוש תוכנית פעולה
- ה. הערכה מחדש: האם התוכנית עבדה?
- ו. מעגליות תהליך הסיעוד

13. תיאורי מקרה - ניתוח ודין באמצעות:

- א. TOTAL PAIN
ב. עבודת צוות בינהקצועית

הערכת סטודנטים

- נוכחות חובה בלפחות 80% מהשיעורים (נוכחות בכינוס השנתי של איגודי הפליאציה, יחשב כנוכחות בשיעור).
- 20% - דיון על מאמר אחד הלקוח מספרות מקצועית רלוונטית, שפורסם בשנתיים האחרונות. יש לקבל אישור על המאמר. הנחיות מפורטות לכתובת הדיון ומועד הגשה יינתנו במהלך הקורס.
- 80% עבודה. תיאור מקרה ובניית תכנית טיפול כוללת בראייה רב מקצועית. בשיעור האחרון, ניתן יהיה להציג את העבודה ולקבל על כך תוספת ציון של 15 נקודות.

רשימת קריאה מומלצת לקורס פליאציה איזון תסמינים

1. צבר, ר. מלול, ל. (2019). דאגה וטיפול עד הסוף – על המתת חסד, סדציה פליאטיבית והחוק שביניהם. כתב העת רפואה ומשפט, האגודה לרפואה ומשפט בישראל, גיליון 51.
2. Temel J. S., Greer J. A., Muzikansky A., Gallagher E.R., Admane S., Jackson V.A., Blinderman C. D., Jacobsen J., Pirl W. F., Billings A., and Lynch T.J. (2010). **Early Palliative Care for Patients with Metastatic Non-Small-Cell Lung Cancer**. New England Journal of Medicine, 363:733-742. doi: 10.1056/NEJMoa1000678.
3. Temel J. S., Greer J. A., El-Jawahri A., Pirl W. F., Park E. R., Jackson V.A., Back A.L., Kamdar M., Jacobsen J., Chittenden E.H., Rinaldi S.P., Gallagher E.R., Eusebio J. R., Li Z., Muzikansky A and Ryan D. P. (2017). **Effects of Early Integrated Palliative Care in Patients with Lung and GI Cancer: A Randomized Clinical Trial**. The Journal of Clinical Oncology, 135(8):834–841. doi: 10.1200/JCO.2016.70.5046
4. CAPC Centre for advanced palliative care. (August 2019). Retrieved from <https://www.capc.org/>
5. **Palliative Care Network of Wisconsin: Palliative Care Fast Facts and Concepts**. (August 2019). Retrieved from: <https://www.mypcnow.org/>
6. **Scottish Palliative Care Guidelines - Home - NHS Scotland**. (August 2019). Retrieved from: <https://www.palliativecareguidelines.scot.nhs.uk/>
7. **The Palliative Care Formulary (PCF5)**. (2014) 5th edition Wiffen P. BMJ Publishing Group Limited UK <http://dx.doi.org/10.1136/ejhpharm-2015-000652>
8. Cherny N.I., Fallon M., Kaasa S., Portnnoy/ R.K., Currow D. (Eds), 2015. **Oxford Textbook of Palliative Medicine**. Oxford University Press
9. Sinclair S., Beamer K., Hack T.F., McClement S., Raffin Bouchal S., Chochinov H.M., and Hagen NA. (2016). **Sympathy, empathy, and compassion: A grounded theory study of palliative care patients' understandings, experiences, and preferences**. Palliative Medicine, Vol. 31(5) 437–447. doi: 10.1177/02692163166663499

10. Morgan D.D., Tieman J J., Allingham S. F., P Ekström M. P., Connolly A and Currow D.C. (2019) **The trajectory of functional decline over the last 4 months of life in a palliative care population:**A prospective, consecutive cohort study Palliative Medicine Vol. 33(6) 693–703 DOI: 10.1177/0269216319839024.
11. Reinhard S. C., Given B., Petlick N. H. and Bemis A. (2008) **Chapter 14 Supporting Family Caregivers in Providing Care.** Hughes RG, editor. Patient Safety and Quality: An Evidence-Based Handbook for Nurses. Rockville (MD): Agency for Healthcare Research and Quality. NCBI Bookshelf. A service of the National Library of Medicine, National Institutes of Health.
12. Areia N. P., Fonseca G., Major S. and Relvas A.P. (2019). **Psychological morbidity in family caregivers of people living with terminal cancer: Prevalence and predictors.** . Palliative and Supportive Care 17, 286–293.doi.org/10.1017/S1478951518000044.
13. Bruera E., Higginson I., von Gunten C. F. and Morita T. (Eds) 2015.**Textbook of Palliative Medicine and Supportive Care** CRC Press, London. Doi <https://doi.org/10.1201/b17901>.
14. Parola V., Coelho A, Cardoso D, Sandgren A, and Apóstolo J. (2017). **Prevalence of burnout in health professionals working in palliative care: a systematic review.** JBI Database System Rev Implement Rep. 15(7):1905-1933. doi: 10.11124/JBISRIR-2016-003309.
15. Silbermann M, Sabar R, Katz G.J. (2017). **Religious cultural sensitivity in Israel: A case study of an Orthodox Jewish family** Palliat Med Hosp Care Open J.doi: 10.17140/PMHCOJ-SE-1-107
16. Sabar R., Katz G., Silbermann M. (2019). Editorial: **An Avant-Garde National Home Hospice Service, Israel.** Palliat Med Hosp Care Open J; 5(1): e4-e8. doi: 10.17140/PMHCOJ-5-e008
17. Sternberg S, A, Sabar, R, Katz, G, Segal R, Fux-Zach, L, Grupman, V, Roth, G, Cohen, N, Radomyslaski, Z and Bentur. (2019). **Home hospice for older people with advanced dementia: a pilot project.** Israel Journal of Health Policy Research. doi.org/10.1186/s13584-019-0304-x